

ТЕОРІЯ, МЕТОДИ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТРОДУКЦІЇ ТА РЕІНТРОДУКЦІЇ

УДК (582.4/.9+635.976):634.956.5:(477.7/477.74)

А.Ф. Рубцов, Н.О. Гавриленко, Л.О. Слепченко, З.А. Петренко, Ю.С. Литвиненко

*Біосферний заповідник "Асканія-Нова" імені Ф.Е. Фальц-Фейна НААН
вул. Фрунзе, 13, смт Асканія-Нова, Чаплинський р-н, Херсонська обл., 75230, Україна*

ДОПОВНЕННЯ ДО АСОРТИМЕНТУ ДЕРЕВНИХ ТА КВІТНИКОВО-ДЕКОРАТИВНИХ РОСЛИН ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ В ПІВДЕННО-СТЕПОВОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

Декоративні інтродуценти, озеленення, паркобудівництво, асортимент

ДОПОВНЕННЯ ДО АСОРТИМЕНТУ ДЕРЕВНИХ ТА КВІТНИКОВО-ДЕКОРАТИВНИХ РОСЛИН ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ В ПІВДЕННО-СТЕПОВОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ. А.Ф. Рубцов, Н.О. Гавриленко, Л.О. Слепченко, З.А. Петренко, Ю.С. Литвиненко. – Складений за підсумками інтродукційних досліджень у 2006–2010 рр. асортимент включає 214 видів, форм і сортів високодекоративних рослин: 74 таксони деревних, 44 – ґрунтопокривних та тіньювистривалих, 87 таксонів квітnikово-декоративних та 9 видів рідкісних рослин. Їх використання в озелененні регіону дозволить оптимізувати насадження різного функціонального призначення.

ДОПОЛНЕНИЕ К АССОРТИМЕНТУ ДРЕВЕСНЫХ И ЦВЕТОЧНО-ДЕКОРАТИВНЫХ РАСТЕНИЙ ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕНИЯ В ЮЖНО-СТЕПНОМ РЕГИОНЕ УКРАИНЫ. А.Ф. Рубцов, Н.А. Гавриленко, Л.А. Слепченко, З.А. Петренко, Ю.С. Литвиненко. – Составленный по итогам интродукционных исследований в 2006–2010 гг. асортимент включает 214 видов, форм и сортов высокодекоративных растений: 74 таксона древесных, 44 – почвопокровных и теневыносливых, 87 таксонов цветочно-декоративных и 9 видов редких растений. Их использование в озеленении региона позволит оптимизировать насаждения различного функционального назначения.

ADDITION TO ASSORTMENT OF WOODY AND FLOWERING AND DECORATIVE PLANTS FOR PLANTING OF GREENERY OF THE SOUTH STEPPE REGION OF UKRAINE. A.F. Rubtsov, N.A. Havrylenko, L.O. Slepchenko, Z.A. Petrenko, Yu.S. Litvinenko. – The assortment made on basis of introduction researches in period of 2006 and 2010 includes 214 species, forms and sorts of the high decorative plants: 74 taxons of woody plant species, 44 - the soil covering and shade-enduring plant species, 87 taxons of the flowering and decorative and 9 rare species of plants. Their using for the planting of greenery of region enables to optimize the planting with different functional purpose.

Підбір рослин, спроможних зростати в суворих специфічних умовах південного степу і створювати тут максимальний декоративний ефект при мінімальному догляді, є однією з основних проблем регіонального озеленення (Бабич, 1960; Карасев, 1962). Її вирішення – якісна оптимізація та збагачення асортименту шляхом інтродукції і впровадження в практику озеленення нових найбільш стійких малопоширених екзотів і високодекоративних культиварів, які характеризуються підвищеною посухо- та морозостійкістю, сталим розвитком, швидкістю росту, прискореним генеративним або вегетативним розмноженням. Саме в такому плані проводиться інтродукційна та впроваджувальна робота на базі дендропарку загальнодержавного значення "Асканія-Нова" (Рубцов, 2003). Тут, починаючи з 1887 р. – моменту заснування парку – зібрана унікальна колекція, яка зараз налічує 766 видів і 265 форм і сортів (1031 таксон) дерев та чагарників, які відносяться до 170 родів, 66 родин. Генотипи квітnikово-декоративних трав'янистих рослин нараховує 564 види, форми та сорти, які належать до 190 родів, 64 родин, з яких однорічники представлено 177 видами, сортами та формами, дворічники – 12, багаторічники – 375 (Гавриленко та ін., 2003).

За майже 125-річний період співробітниками парку розроблено наукові основи

створення в південному степу штучних зелених насаджень (Карасев, 1962), методи збереження та відновлення старовинних та новостворених паркових культурфітоценозів (Рубцов, 1999), мобілізовано та випробувано більше 2000 видів, форм та сортів декоративних трав'янистих рослин, майже 700 видів і форм деревних рослин пройшли тут комплексну інтродукційну перевірку з вивченням біоекологічних особливостей екзотів (динаміка росту та сезонного розвитку, екологічна стійкість, цвітіння, плодоношення, природне поновлення, генеративне та вегетативне розмноження тощо). За цими даними, в різні періоди існування парку його науковцями К.Г. Бах-Каплуновською (1953); Г.М. Карасьовим та Г.В. Воїновим (Карасев, Воинов, 1953); Г.М. Карасьовим (Карасев, 1959; Карасьов, 1975), А.Ф. Рубцовим, Л.М. Пановою та Л.О. Слепченко (Рубцов, 1987), А.Ф. Рубцовим та Н.О. Гавриленко (Рубцов, Гавриленко, 2002) були розроблені та рекомендовані асортименти для регіонального озеленення.

Новий етап впровадження рослин в практику зеленого будівництва розпочався тут в останнє десятиріччя, коли основним шляхом збагачення генофонду паркової дендрофлори стала спеціалізована інтродукція малопоширених екзотів, раритетів різного рівня та високодекоративних культиварів інтродукованих раніше видів (Рубцов, 2003). Цей підхід значно розширив рамки мобілізації екзотів як насінням, так і живими рослинами, і дозволив у 2001–2005 рр. інтродукувати біля 200 унікальних малопоширених видів і культиварів з родових комплексів *Thuja L.*, *Juniperus L.*, *Picea A. Dietr.*, *Chamaecyparis Spach.*, *Eunonymus L.*, *Rosa L.*, *Spiraea L.*, *Lonicera L.*, *Buxus L.*, *Caryopteris Bunge*, *Kerria DC.*, *Buddleja L.*, *Ziziphus Mill.* (Рубцов, 2008). На цій основі, після ретельного аналізу попередніх асортиментів та досвіду попереднього культивування екзотичних інтродуцентів у дендропарку, в 2005 р. Н.О. Гавриленко, А.Ф. Рубцов та Л.О. Слепченко розробили новий асортимент деревних та квітниково-декоративних трав'янистих рослин для озеленення степового півдня України (Гавриленко та ін., 2005). В ньому представлено 427 таксонів деревних рослин (158 масового та 269 – обмеженого використання) та 442 видів, форм і сортів квітниково-декоративних рослин (235 масового та 207 – обмеженого використання) та вказано форми їх застосування в озелененні, оптимальні місцезростання, для деревних рослин – також зимо- та посухостійкість.

Результати досліджень

У 2006–2010 рр. колекційний фонд культивованої флори дендрологічного парку поповнився 225 новими видами, формами, сортами декоративних рослин, з них деревних – 55 таксонів, трав'янистих квітниково-декоративних – 100, ґрунтопокривних – 50, раритетних – 20. Такий значний став вагомою базою для впровадження нових видів і культиварів в практику озеленення. За результатами довгострокових інтродукційних досліджень до регіонального озеленювального асортименту 2005 р. (Гавриленко та ін., 2005) розроблено це "Доповнення до асортименту деревних та квітниково-декоративних рослин для озеленення в південно-степовому регіоні України", в яке включено 214 таксонів високодекоративних рослин (таблиця), в т.ч. 21 вид та 53 культивари деревних (74 таксони), які належать до 33 родів, 10 родин, в основному, форм і сортів з родів *Thuja L.*, *Juniperus L.*, *Berberis L.*, *Acer L.*, *Catalpa Scop.*, *Philadelphus L.*, *Padus Mill.*, *Weigella Thunb.* Із них 4 нових малопоширених види деревних рослин віднесено до асортименту масового використання, а 17 видів і 53 культивари – до асортименту обмеженого використання.

Вперше для використання в регіоні рекомендовано групу ґрунтопокривних та тіньовитривалих рослин – 44 таксони, з них 31 масового та 13 – обмеженого асортименту. Рослини цієї групи здатні значно урізноманітнити створювані об'єкти озеленення та покращити їхню естетичність (Литвиненко, 2010).

В запропонованому асортименті представлено 87 видів, форм і сортів квітниково-декоративних рослин: 71 таксон масового та 16 таксонів – обмеженого використання в озелененні. Біля 80% їх складають багаторічні кореневищні та бульбокореневищні багаторічники, переважно, з родів *Hemerocallis L.*, *Iris L.* та *Tulipa L.*; решта – однорічники.

Із числа дослідних рослинних раритетів до масового асортименту запропоновано 6 видів, а до обмеженого – 3 види. При цьому *Amygdalus ledebouriana* Schlecht., *Rosa agrestis* Savi та *Sorbus gorodkovii* Pojark. рекомендовані для використання в паркубудів-

ництві, для створення невеликих груп або посадки солітерами; вони розмножуються насінням, і в дендропарку вже напрацьовано для реалізації посадковий матеріал деяких з них. *Allium ursinum* L., *Carlina onopordifolia* Bess. ex Szaf., Kulcz. et Pawl. та *Paeonia tenuifolia* L. можуть успішно використовуватися в квітникарстві, вони розмножуються насінням (*Allium ursinum* та *Paeonia tenuifolia* в умовах дендропарку утворюють самосів), а *Allium ursinum* – ще й цибулинами. Попри те, що ще три десятиліття тому акцентувалося, що *Carlina onopordifolia* заслуговує впровадження в культуру як оригінальна декоративна культура (Заверуха, 1981), цього не сталося і досі. У відповідній літературі про цей вид стверджується, що його пересадка через будову кореня є практично неможливою. Наші дослідження (Гавриленко, Слєпченко, 2010) спростовують цю думку. Ми вважаємо достатньо перспективним контейнерне вирощування розсади цього виду. Спеціалізовані експозиції, які можуть використовуватись з науковими, навчальними та просвітницькими цілями, доцільно поповнити *Andrachne colchica* Fisch. et Mey, *Cerasus klokovii* Sobko та *Spiraea polonica* Błocki; ці види можна розмножувати вегетативно.

Асортимент нових інтродуцентів для озеленення південного степу України

№	Назва таксону	Застосування в озелененні				Оптimum місце-зростання		Зимостійкість	Посухостійкість
		солітер	ландшафтні групи	стрижка, огорожі	масиви	сонячне	тінисте		
I. Види масового асортименту									
Покритонасінні									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Анемона алтайська <i>Anemone altaica</i> Fisch. ex C. A. Mey.	+	+	-	+	-	+	++	-
2.	Айстра альпійська <i>Aster alpinus</i> L.	+	+	-	+	-	+	++	-
3.	Айстра кущова 'Голубий букет' <i>Aster dumosus</i> L. 'Blue Buket'	+	+	-	+	+	-	+++	-
4.	Андрохна колхідська <i>Andrachne colchica</i> Fisch. et Mey.	+	+	-	-	+	-	+++	+++
5.	Армерія приморська <i>Armeria maritima</i> (Mill.) Willd.	-	+	-	+	-	+	++	+
6.	Асфоделіна жовта <i>Asphodeline lutea</i> (L.) Reichenb.	+	+	-	-	-	+	++	+
7.	Барвінок великий <i>Vinca major</i> L.	-	+	-	+	-	+	+++	++
8.	Барвінок великий 'Строкатий' <i>Vinca major</i> 'Variegata'	-	+	-	+	-	+	+++	++
9.	Верба гібридна (Верба Матсуді звивиста × Верба вавілонська) <i>Salix hybrida</i> (<i>Salix matsudana</i> Koidz. 'Tortuosa' × <i>Salix babilonica</i> L.)	+	+	-	-	+	-	+++	++
10.	Вербозілля лучне <i>Lysimachia nummularia</i> L.	-	+	-	+	-	+	++	+
11.	Вероніка несправжня <i>Veronica spuria</i> L.	+	+	-	+	-	+	++	+
12.	Вероніка широколиста 'Рожева' <i>Veronica teucrium</i> L. 'Rosea'	+	+	-	+	-	+	++	+
13.	Віскарія звичайна махровоквіткова <i>Viscaria vulgaris</i> (Bernh.) Aschers 'Plena'	+	+	-	+	+	-	++	-
14.	Віскарія звичайна 'Небесная зоря' <i>Viscaria vulgaris</i> Bernh. 'Nebesnaja zora'	+	+	-	+	+	-	++	-

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
15.	Гарбуз звичайний яйцевидний <i>Cucurbita pepo</i> var. <i>ovifera</i> (L.) Alef.	+	+	-	-	+	-	-	-
16.	Гвоздика гібридна 'Низька' <i>Dianthus hybrida</i> 'Nana'	-	+	-	+	+	-	+	+
17.	Гвоздика дельтовидна <i>Dianthus deltooides</i> L.	+	+	-	+	+	-	++	++
18.	Гвоздика духмяна <i>Dianthus fragrans</i> Adam	+	+	-	+	+	-	++	++
19.	Гвоздика торочкувата <i>Dianthus plumarius</i> L.	+	+	-	+	+	-	++	++
20.	Горлянка повзуча <i>Ajuga reptans</i> L.	-	+	-	+	+	-	++	++
21.	Горлянка повзуча 'Пурпурна' <i>A. reptans</i> 'Purpurea'	-	+	-	+	+	-	++	++
22.	Горобина Городкової <i>Sorbus gorodkovii</i> Rojark.	+	+	-	-	+	-	++	++
23.	Жовтець платанолістий <i>Ranunculus aconitifolius</i> L.	-	+	-	+	+	-	++	-
24.	Зеленчук жовтий 'Строкатий' <i>Galeobdolon luteum</i> Huds. 'Variegatum'	-	+	-	+	-	+	++	-
25.	Іберійка вічнозелена <i>Iberis sempervirens</i> L.	-	+	-	+	-	+	++	+
26.	Квасениця звичайна <i>Oxalis acetosella</i> L.	-	+	-	+	+	+	++	+
27.	Керія японська <i>Kerria japonica</i> (L.) DC.	+	+	-	-	+	-	++	++
28.	Клен сріблястий <i>Acer saccharinum</i> L.	+	+	-	+	+	-	+++	++
29.	Кобея повзуча фіолетова <i>Cobaea scandens</i> Cav.	-	+	-	+	+	-	-	-
30.	Крилогорішник сивий 'Монгольський' <i>Caryopteris incana</i> Bunge 'Mongholica'	+	+	-	-	+	-	++	++
31.	Кулівниця крапчаста <i>Globularia punctata</i> Lapeug.	-	+	-	+	+	-	++	+
32.	Лілійник гібридний 'Анартиас' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Anartias'	+	+	-	+	-	+	++	-
33.	Лілійник гібридний 'Аутумн Ред' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Autumn Red'	+	+	-	+	-	+	++	-
34.	Лілійник гібридний 'Биллісо' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Billiso'	+	+	-	+	-	+	++	-
35.	Лілійник гібридний 'Вінні дзе Пух' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Winnie the Pooh'	+	+	-	+	-	+	++	-
36.	Лілійник гібридний 'Голд Стрім' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Gold Stream'	+	+	-	+	-	+	++	-
37.	Лілійник гібридний 'Еріка' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Erica'	+	+	-	+	-	+	++	-
38.	Лілійник гібридний 'Інзілінда' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Insulinda'	+	+	-	+	-	+	++	-
39.	Лілійник гібридний 'Квансо' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Kwanso'	+	+	-	+	-	+	++	-
40.	Лілійник гібридний 'Нігретте' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Negrette'	+	+	-	+	-	+	++	-
41.	Лілійник гібридний 'Регал Айр' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Regal Air'	+	+	-	+	-	+	++	-

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
42.	Лілійник гібридний 'Роуел Соверен' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Royal Sovereign'	+	+	-	+	-	+	++	-
43.	Лілійник гібридний 'Саммі Рассел' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Sammy Russel'	+	+	-	+	-	+	++	-
44.	Лілійник гібридний 'Чарм Бруцеллез' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Charm Bruxelles'	+	+	-	+	-	+	++	-
45.	Лілійник гібридний 'Цитабїон' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Citabion'	+	+	-	+	-	+	++	-
46.	Лілійник гібридний 'Уайт Уан' <i>Hemerocallis hybrida</i> hort. 'Uait Uan'	+	+	-	+	-	+	++	-
47.	Лонас однорічний <i>Lonas annua</i> (L.) Vines et Druce	+	+	-	-	+	-	-	-
48.	Льон звичайний <i>Linum usitatissimum</i> L.	+	+	-	-	+	-	+	+
49.	Люпин жовтий <i>Lupinus luteus</i> L.	+	+	-	-	+	-	++	-
50.	Майорці граціозні ф. кактусовидна <i>Zinnia elegans</i> Jacq. f. <i>cactacens</i>	-	+	-	+	+	-	-	-
51.	Майорці граціозні 'Тігровий глаз' <i>Zinnia elegans</i> Jacq. 'Tigrovi glass'	-	+	-	+	+	-	-	-
52.	Майорці дрібноквіткові 'Вайт леді' <i>Zinnia multiflora</i> Jacq. 'Vite Ledi'	-	+	-	+	+	-	-	-
53.	Мак голостебельний <i>Papaver nudicaule</i> L.	+	+	-	-	+	-	++	-
54.	Мигдаль Ледебюра <i>Amygdalus ledebouriana</i> Schlecht.	+	+	-	-	+	-	+++	+++
55.	Молочай кипарисовий <i>Euphorbia cyparissias</i> L.	-	+	-	+	+	-	++	++
56.	Молочай миртолистий <i>Euphorbia myrsinites</i> L.	-	+	-	+	+	-	++	++
57.	Молочай ребристий <i>Euphorbia angulata</i> Jacq.	+	+	-	+	+	-	-	+
58.	Молукська трава гладенька 'Белз оф Арленг' <i>Molucella laevis</i> L. 'Belz of Aurleng'	-	+	-	+	+	-	-	-
59.	Нагідки лікарські 'Пасіфік Бьюті' <i>Calendula officinalis</i> L. 'Pacifik Beauty'	-	+	-	+	+	-	-	+
60.	Нечуйвітер волохатенький <i>Hieracium pilosella</i> L.	-	+	-	+	+	-	+++	+
61.	Полана дивна <i>Nolana paradoxa</i> Lindl.	-	+	-	+	+	-	-	-
62.	Очиток білий <i>Sedum album</i> L.	-	+	-	+	+	-	+++	+++
63.	Очиток їдкий <i>Sedum acre</i> L.	-	+	-	+	+	-	+++	+++
64.	Очиток їдкий 'Елегантна дівчина' <i>Sedum acre</i> 'Elegant Gearl'	-	+	-	+	+	-	+++	+++
65.	Очиток сіро-голубий <i>Sedum dasyphyllum</i> L.	-	+	-	+	+	-	+++	+++
66.	Очиток скельний <i>Sedum cauticolum</i> Praeger	-	+	-	+	+	-	+++	+++
67.	Очиток шестирядний <i>Sedum sexangulare</i> L.	-	+	-	+	+	-	++	++
68.	Парило звичайне <i>Agrimonia eupatoria</i> L.	+	+	-	+	+	+	++	+
69.	Петунія дрібноквіткова <i>Petunia parviflora</i> Guss.	-	+	-	+	+	-	-	-

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
70.	Півники гібридні 'Батерпат' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Batterpat'	+	+	-	+	+	-	++	-
71.	Півники гібридні 'Вет он Вет' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Wet on Wet'	+	+	-	+	+	-	++	-
72.	Півники гібридні 'Ізолін' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Isoline'	+	+	-	+	+	-	++	-
73.	Півники гібридні 'Капріз' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Caprice'	+	+	-	+	+	-	++	-
74.	Півники гібридні 'Осіньне листя' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Autumn Leaves'	+	+	-	+	+	-	++	-
75.	Півники гібридні 'Персіан Принцес' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Persian Princess'	+	+	-	+	+	-	++	-
76.	Півники гібридні 'Поллюкс' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Pollux'	+	+	-	+	+	-	++	-
77.	Півники гібридні 'Рахо Роуз' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Rancho Rose'	+	+	-	+	+	-	++	-
78.	Півники гібридні 'Ретро' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Retro'	+	+	-	+	+	-	++	-
79.	Півники гібридні 'Ренаісєнс Феір' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Renaissance Fair'	+	+	-	+	+	-	++	-
80.	Півники гібридні 'Ролінг Хандер' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Rolling Thunder'	+	+	-	+	+	-	++	-
81.	Півники гібридні 'Старєє золотє' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Staroe zoloto'	+	+	-	+	+	-	++	-
82.	Півники гібридні 'Чемпан Елеганс' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Champagne Elegance Re'	+	+	-	+	+	-	++	-
83.	Півники гібридні 'Фаворит' <i>Iris hybrida</i> hort. 'Favourite'	+	+	-	+	+	-	++	-
84.	Півники болотні <i>Iris pseudacorus</i> L.	+	+	-	+	+	+	+++	-
85.	Півники сибірські <i>Iris sibirica</i> L.	+	+	-	+	+	-	+++	-
86.	Півники солелюбні <i>Iris halophila</i> Pall.	+	+	-	+	+	+	+++	-
87.	Пенстемон наперстянковий <i>Penstemon digitalis</i> Nutt. ex Sims	+	+	-	+	-	+	+	-
88.	Пижма звичайна <i>Tanacetum vulgare</i> L.	+	+	-	-	+	-	+++	+
89.	Півонія тонколиста <i>Paeonia tenuifolia</i> L.	+	+	-	-	+	-	+++	+++
90.	Проліска літардієрі <i>Scilla litardieri</i> Breistr.	-	+	-	-	+	-	+++	-
91.	Різушка отруйна <i>Arabidopsis toxophylla</i> (Bieb.) N. Busch	+	+	-	-	+	-	++	+
92.	Роговик Біберштейна <i>Cerastium biebersteinii</i> DC.	-	+	-	+	+	-	++	+
93.	Роговик польовий <i>Cerastium arvense</i> L.	-	+	-	+	+	-	++	+
94.	Роговик сріблястий <i>Cerastium argenteum</i> Vieb.	-	+	-	+	+	-	++	+
95.	Суниця садова ф. рожево-квіткова <i>Fragaria ananassa</i> Duch. f. <i>rosea</i>	-	+	-	-	+	-	-	-
96.	Тюльпан гібридний 'Блек Аут' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Black Out'	-	+	-	+	+	-	++	-
97.	Тюльпан гібридний 'Блек Бєра' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Black Bera'	-	+	-	+	+	-	++	-

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
98.	Тюльпан гібридний 'Гамельтон' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Hamelton'	-	+	-	+	+	-	++	-
99.	Тюльпан гібридний 'Елоу Презент' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Yellow Present'	-	+	-	+	+	-	++	-
100.	Тюльпан гібридний 'Кремльовські зв'язки' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Kremlijovskie zvezdi'	-	+	-	+	+	-	++	-
101.	Тюльпан гібридний 'Комік' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Comic'	-	+	-	+	+	-	++	-
102.	Тюльпан гібридний 'Місячне сяйво' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Misjachne sjaivo'	-	+	-	+	+	-	++	-
103.	Тюльпан гібридний 'Негрита' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Negrita'	-	+	-	+	+	-	++	-
104.	Тюльпан гібридний 'Тарас Шевченко' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Taras Shevchenko'	-	+	-	+	+	-	++	-
105.	Тюльпан гібридний 'Торонто' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Toronto'	-	+	-	+	+	-	++	-
106.	Тюльпан гібридний 'Сван Вінгс' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Swan Wings'	-	+	-	+	+	-	++	-
107.	Тюльпан гібридний 'Чайне Пінк' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Chine Pink'	-	+	-	+	+	-	++	-
108.	Тюльпан гібридний 'Шірлі' <i>Tulipa hybrida</i> hort. 'Shirley'	-	+	-	+	+	-	++	-
109.	Фізостегія віргінська <i>Physostegia virginiana</i> (L.) Benth.	+	-	-	-	+	-	-	-
110.	Цибуля ведмежа <i>Allium ursinum</i> L.	-	+	-	-	-	+	-	-
111.	Шавлія чубата <i>Salvia horminum</i> L.	-	+	-	+	+	-	-	-
112.	Шипшина польова <i>Rosa agrestis</i> Savi	+	+	-	-	+	-	+++	+++
II. Види обмеженого асортименту									
Голонасінні									
113.	Кипарисовик Лавсона 'Блакитний' <i>Chamaecyparis lawsoniana</i> Parl. 'Glauka'	+	+	-	-	+	-	++	++
114.	Туя західна 'Куляста низька' <i>Thuja occidentalis</i> L. 'Globosa nana'	+	+	-	-	+	-	+++	++
115.	Туя західна 'Смарагд' <i>Thuja occidentalis</i> L. 'Smaragd'	+	+	-	-	+	-	++	++
116.	Широкогілочник східний 'Елегантіссіма' <i>Platycladus orientalis</i> (L.) Franco 'Elegantissima'	+	-	-	-	+	-	+	++
117.	Яловець горизонтальний 'Андора компакт' <i>Juniperus horizontalis</i> Moench 'Aldora compact'	+	+	-	-	+	-	++	++
Покритонасінні									
118.	Амі зубна <i>Visnaga daucooides</i> Gaertn.	-	+		+	+	-	+	-
119.	Аморфа чагарникова 'Вузьколиста' <i>Amorpha fruticosa</i> L. 'Angustifolia'	-	+	-	-	+	+	++	+++
120.	Багряник японський <i>Cercidiphyllum japonicum</i> Sieb. et Zucc.	+	+	-	-	+	-	+++	++
121.	Барбарис ілійський <i>Berberis iliensis</i> M. Pop.	+	+	-	-	+	-	++	+++
122.	Барбарис каролінський <i>Berberis caroliniana</i> Loud.	+	+	-	-	+	-	++	++
123.	Барбарис Тунберга 'Темнопурпурний' <i>Berberis thunbergii</i> DC. 'Atropurpurea'	+	+	-	-	+	-	++	++

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
124.	Барбарис Тунберга 'Прямостоячий' <i>Berberis thunbergii 'Erecta'</i>	+	+	-	-	+	-	++	++
125.	Барбарис Тунберга 'Прямостоячий золотавий' <i>Berberis thunbergii 'Erecta aurea'</i>	+	+	-	-	+	-	++	++
126.	Барбарис Тунберга 'Одноквітковий' <i>Berberis thunbergii 'Uniflora'</i>	+	+	-	-	+	-	++	++
127.	Барбарис японський <i>Berberis japonica</i> C.K. Schneid.	+	+	-	-	+	-	++	++
128.	Барвінок великий 'Білий' <i>Vinca major</i> L. 'Alba'					-	+		
129.	Береза шугнанська <i>Betula schugnanica</i> (B. Fedtsch.) Litv.	+	+	-	-	+	-	++	++
130.	Бузина чорна 'Розсіченолиста золотаво-строката' <i>Sambucus nigra</i> L. 'Laciniata aureum variegata'	+	-	-	-	+	+	++	++
131.	Бузок звичайний 'Бюфон' <i>Syringa vulgaris</i> L. 'Bufon'	+	+	-	-	+	-	+++	++
132.	Бузок звичайний 'Богдан Хмельницький' <i>Syringa vulgaris 'Bogdan chmelnizkii'</i>	+	+	-	-	+	-	+++	++
133.	Бузок звичайний 'Весталка' <i>Syringa vulgaris 'Westalka'</i>	+	+	-	-	+	-	+++	++
134.	Бузок звичайний 'Красавица Москви' <i>Syringa vulgaris 'Krasaviza Moskwi'</i>	+	+	-	-	+	-	+++	++
135.	Бузок звичайний 'Марсо' <i>Syringa vulgaris 'Marso'</i>	+	+	-	-	+	-	+++	++
136.	Бузок звичайний 'Мішель Бюхнер' <i>Syringa vulgaris 'Michel Buchner'</i>	+	+	-	-	+	-	+++	++
137.	Бузок звичайний 'Огні Донбаса' <i>Syringa vulgaris 'Ogni Donbassa'</i>	+	+	-	-	+	-	+++	++
138.	Бузок звичайний 'Ранній некер' <i>Syringa vulgaris 'Rannii neker'</i>	+	+	-	-	+	-	+++	++
139.	Бузок звичайний 'Тарас Бульба' <i>Syringa vulgaris 'Taras Bulba'</i>	+	+	-	-	+	-	+++	++
140.	Бузок звичайний 'Утро Москви' <i>Syringa vulgaris 'Utro Moskvu'</i>	+	+	-	-	+	-	+++	++
141.	Бузок звичайний 'Юбілейная' <i>Syringa vulgaris 'Yubileinaja'</i>	+	+	-	-	+	-	+++	++
142.	Вейгела гібридна 'Біла строката' <i>Weigela hybrida</i> Jacq. 'Alba variegata'	+	+	-	-	+	-	++	++
143.	Вейгела гібридна 'Рубі розет' <i>Weigela hybrida</i> Jacq. 'Rubi Roset'	+	+	-	-	+	+	++	++
144.	Вейгела квітуча 'Строката низька' <i>Weigela florida</i> (Bunge) A. DC 'Variegata nana'	+	+	-	-	+	+	++	++
145.	Вейгела квітуча 'Темно-пурпурова' <i>Weigela florida 'Atropurpurea'</i>	+	+	-	-	+	+	++	++
146.	Вейгела японська 'Пурпурово-строката' <i>Weigela japonica</i> Thunb. 'Purpurea variegata'	+	+	-	-	+	+	++	++
147.	Вероніка альпійська <i>Veronica alpina</i> L.	-	+	-	+	-	+	++	+
148.	Вероніка віргінська <i>Veronica virginica</i> L.	-	+	-	+	-	+	++	+
149.	Вишня звичайна 'Куляста' <i>Cerasus vulgaris</i> Mill. 'Globosa'	+		-	-	+	-	++	+

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
150.	Відкасник татарниколистий <i>Carlina onopordifolia</i> Bess. ex Szaf., Kulcz. et Pawl.	-	-	+	+	+	-	-	++
151.	Вишня Клокова <i>Cerasus klokovii</i> Sobko	+	+	-	-	+	-	+++	++
152.	Гадючник звичайний <i>Filipendula vulgaris</i> Moench	-	+	-	-	+	+	++	-
153.	Горобинник Ліндлея <i>Sorbaria lindleana</i> (Wall.) Maxim.	+	+	-	-	+	+	+++	++
154.	Груша Ліндлея <i>Pyrus lindleia</i> Rehd.	+	+	+	-	+	-	++	+++
155.	Дзвоники крапчасті <i>Campanula punctata</i> Lam.	+	+	-	+	-	+	++	+
156.	Дзвоники Пожарського <i>Campanula poscharskyana</i> Degen	-	+	-	+	+	+	++	-
157.	Дзвоники широколисті <i>Campanula latifolia</i> L.	-	+	-	+	+	+	+++	-
158.	Дуб великоплодий 'Оліврформіс' <i>Quercus macrocarpa</i> Michx. 'Olivarformis'	+	+	-	-	+	+	+++	+++
159.	Еремур гімалайський <i>Eremurus himalaicus</i> Baker	+	+	-	-	+	-	++	++
160.	Ірга рясноквітуча <i>Amelanchier florida</i> Lindl.	+	+	-	-	+	+	+++	+++
161.	Іридодиктій сітчастий <i>Iridodictyum reticulatum</i> (Bieb.) Rodionenko	+	+	-	-	+	-	++	-
162.	Карагана чагарникова <i>Caragana frutex</i> (L.) Koch	+	+	-	-	+	+	+++	+++
163.	Каркас сітчастий <i>Celtis reticulata</i> Torr.	+	+	-	-	+	+	+++	++
164.	Катальпа Бунге <i>Catalpa bungei</i> C.A. Mey.	+	+	-	-	+	-	+++	++
165.	Катальпа гібридна <i>Catalpa hybrida</i> Spaeth.	+	+	-	-	+	-	+++	++
166.	Катальпа гібридна 'Пурпурна' <i>Catalpa hybrida</i> Spaeth. 'Purpurea'	+	+	-	-	+	-	+++	++
167.	Керія японська 'Білооблямована' <i>Kerria japonica</i> (L.) DC. 'Argenteo-marginata'	+	+	-	-	+	-	+	++
168.	Керія японська 'Повноквіткова' <i>Kerria japonica</i> 'Pleniflora'	+	+	-	-	+	-	+	++
169.	Клен гостролистий 'Малиновий король' <i>Acer platanoides</i> L. 'Krimson King'	+	+	-	-	+	-	+++	++
170.	Клен зеленокорий <i>Acer tegmentosum</i> Maxim.	+	+	-	-	+	+	+	+
171.	Клен несправжній Зібольдів <i>Acer pseudosieboldianum</i> (Pax.) Kom.	+	+	-	-	+	-	+++	+
172.	Клен пальмолистий <i>Acer palmatum</i> Thunb.	+	+	-	-	+	+	++	++
173.	Клен сріблястий 'Розсіченолистий' <i>Acer saccharinum</i> L. 'Laciniata'	+	+	-	-	+	-	++	++
174.	Кореопсис красильний темно-пурпуровий <i>Coreopsis tinctoria</i> Nutt. 'Atropurpurea'	-	+	-	-	+	-	-	-
175.	Леспедеца двоколірна <i>Lespedeza bicolor</i> Turcz.	+	+	+	-	+	+	++	++
176.	Лілія Буше <i>Lilium buschianum</i> Lodd.	+	+	-	-	+	-	++	-

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
177.	Лілія гібридна 'Роял Лейс' <i>Lilium hybridus</i> hort. 'Royal Lace'	+	+	-	-	+	-	++	-
178.	Льоннок марокканський 'Фієрі Букет' <i>Linaria maroccana</i> Hook. 'Feeri Buket'	-	+	-	-	-	+	-	-
179.	Ліщина велика 'Темнопурпурова' <i>Corylus maxima</i> Mill. 'Atropurpurea'	+	+	-	-	+	-	+	++
180.	Ліщина звичайна 'Плакуча' <i>Corylus avellana</i> L. 'Pendula'	+	+	-	-	+	+	++	++
181.	Ліщина звичайна 'Темнопурпурова' <i>Corylus avellana</i> 'Atropurpurea'	+	+	-	-	+	+	++	++
182.	Мигдаль низький. степовий <i>Amygdalus nana</i> L.	+	+	-	-	+	-	+++	+++
183.	Нікандра фізалісовидна <i>Nicandra physaloides</i> (L.) Gaertn.	-	+	-	-	+	-	-	-
184.	Остудник голий <i>Herniaria glabra</i> L.	-	+	-	+	+	-	++	+
185.	Пенстемон пурпурний <i>Penstemon cardinalii</i> Woot. & Stendl.	+	+	-	+	-	+	++	+
186.	Первоцвіт високий <i>Primula elatior</i> (L.) Hill	+	+	-	+	-	+	-	-
187.	Пенісетум американський <i>Pennisetum americanum</i> (L.) Leeke	-	+	-	+	+	-	++	-
188.	Перовскія лободолиста <i>Perovskia atriplicifolia</i> Kar.	+	+	-	-	+	-	++	-
189.	Таволга польська <i>Spiraea polonica</i> Blocki	+	+	-	-	+	-	+++	++
190.	Традесканція віргінська <i>Tradescantia virginiana</i> L.	+	+	-	+	+	+	+++	++
191.	Садовий жасмин звичайний 'Золотавий' <i>Philadelphus coronarius</i> L. 'Aurea'	+	+	+	-	+	+	++	++
192.	Садовий жасмин звичайний 'Гном' <i>Philadelphus coronarius</i> 'Gnom'	+	+	+	-	+	+	++	++
193.	Садовий жасмин звичайний 'Карликовий' <i>Philadelphus coronarius</i> 'Nana'	+	+	+	-	+	+	++	++
194.	Садовий жасмин звичайний 'Повноквітковий' <i>Philadelphus coronarius</i> 'Plena'	+	+	-	-	+	-	++	++
195.	Свидина біла 'Сріблястооблямована' <i>Swida alba</i> (L.) Opiz 'Argentea marginata'	+	+	-	-	+	+	+++	++
196.	Свидина біла 'Грем Греккер' <i>Swida alba</i> 'Grem Grekker'	+	+	-	-	+	+	+++	++
197.	Свидина біла 'Компресса' <i>Swida alba</i> 'Komprensa'	+	+	-	-	+	+	++	++
198.	Свидина біла 'Елегантіссіма' <i>Swida alba</i> 'Ellegantissima'	+	+	-	-	+	+	++	++
199.	Сон чорніючий <i>Pulsatilla nigricans</i> Storck	+	+	-	-	+	-	++	-
200.	Софора японська 'Плакуча' <i>Sophora japonica</i> L. 'Pendula'	+	+	-	-	+	+	++	++
201.	Флокс шиловидний <i>Phlox subulata</i> L.	-	+	-	+	-	+	++	+
202.	Форзиція повисла 'Карликова' <i>Forsythia suspensa</i> 'Nana'	+	+	-	-	+	-	++	++
203.	Форзиція повисла 'Лінвуд' <i>Forsythia suspensa</i> (Thunb.) Vahl. 'Lynvud'	+	+	-	-	+	-	++	++
204.	Цибуля Христофа <i>Allium chrystoparii</i> Trautv.	+	+	-	-	+	-	++	-

Закінчення таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
205.	Чабер кримський <i>Satureja taurica</i> Velen.	–	+	–	+	+	–	++	+
206.	Чебрець лимоннопахучий <i>Thymus × citriodorus</i> (Pers.) Schreb.	–	+	–	+	+	–	++	++
207.	Чебрець повзучий <i>Thymus serpyllum</i> L.	–	+	–	+	+	–	+++	++
208.	Черемха віргінська 'Темнопурпура' <i>Padus virginiana</i> (L.) Mill. 'Atropurpurea'	+	+	+	–	+	+	+++	++
209.	Черемха звичайна 'Круглоплода' <i>Padus avium</i> Mill. 'Sphaerocarpa'	+	+	–	–	+	+	+++	++
210.	Черешня 'Плакуча' <i>Cerasus avium</i> (L.) Moench 'Pendula'	+	+	–	–	+	–	+++	++
211.	Шоломниця альпійська <i>Scutellaria alpina</i> L.	–	+	–	+	+	–	++	++
212.	Шоломниця східна <i>Scutellaria orientalis</i> L.	–	+	–	+	+	–	++	++
213.	Яблуня пурпурова 'Плакуча' <i>Malus purpurea</i> (Barbier) Rehd. 'Pendula'	+	+	–	–	+	–	++	++
214.	Ясен звичайний 'Курчава' <i>Fraxinus excelsior</i> L. 'Crispa'	+	+	–	–	+	–	++	++

Примітки: + – недостатньо зимостійка (недостатньо посухостійка) рослина; ++ – середньо зимостійка (середньо посухостійка) рослина; +++ – дуже зимостійка (дуже посухостійка) рослина; +* – може зростати на сонячному місці (стовпець 7), витримує затінення (стовпець 8).

Висновки

Розробка цього доповнення буде значною мірою сприяти оптимізації процесу впровадження нових малопоширених екзотів і високодекоративних культиварів для озеленення південно-степового регіону України.

- Бабич А. Д. Степной оазис Аскания-Нова (характеристика природных условий района) / Бабич А. Д. – Харьков : Изд-во Харьковского госуниверситета, 1960. – 203 с.
- Бах-Каплуновская К. Г. Деревья и кустарники для юга Украинской ССР / К. Г. Бах-Каплуновская // Труды Всесоюзного научно-исследовательского ин-та гибридизации и акклиматизации животных Аскании-Нова. – 1953. – Т. V. – С. 366–317.
- Гавриленко Н. О. Каталог рослин дендрологічного парку "Асканія-Нова" / Н. О. Гавриленко, А. Ф. Рубцов, Л. О. Слепченко. – Асканія-Нова. 2003. – 117 с.
- Гавриленко Н. О. Асортимент деревних та квітничково-декоративних рослин для озеленення в умовах півдня України / Н. О. Гавриленко, А. Ф. Рубцов, Л. О. Слепченко. – Асканія-Нова, 2005. – 73 с.
- Гавриленко Н. О. Интродукція відкасника татарниколистого *Carlina onopordifolia* Bess. ex Szaf., Kulcz. et Pawl. в дендропарку "Асканія-Нова" / Н. О. Гавриленко, Л. О. Слепченко // Вісті Біосферного заповідника "Асканія-Нова". – 2010. – Т. 12. – С. 104–110.
- Заверуха Б. В. Нові дані до хорології та фітоценотичної приуроченості рідкісного реліктового виду *Carlina onopordifolia* Bess. ex Szaf., Kulcz. et Pawl. / Б. В. Заверуха // Укр. ботан. журн. – 1981. – Т. 38, № 2. – С. 49–52.
- Карасев Г. М. Ботанический парк "Аскания-Нова" / Карасев Г. М. – К. : Госсельхозиздат, 1962. – 202 с.
- Карасев Г. М. Декоративные деревья и кустарники для степных районов юга Украинской ССР / Г. М. Карасев // Интродукция растений и зеленое строительство: Труды Ботанического ин-та им. В.Л. Комарова АН СССР, серия VI. – 1959. – Вып. 7. – С. 499–504.
- Карасев Г. М. Деревья и кустарники, рекомендуемые к использованию в Южной степи Украины / Г. М. Карасев, Г. В. Воинов // Труды ВНИИНГАЖ "Аскания-Нова". – 1953. – Т. V. – С. 299–358.
- Карасьов Г. М. Деревя та чагарники для озеленення в південному степу УССР / Г. М. Карасьов // Интродукція рослин та паркобудівництво. – К. : Наукова думка, 1975. – С. 22–41.
- Литвиненко Ю. С. Підсумки первинних інтродукційних випробувань ґрунтопокривних та тіньовитривалих рослин у дендропарку "Асканія-Нова" / Ю. С. Литвиненко // Вісті Біосферного за-

повідника "Асканія-Нова". – 2010. – Т. 12. – С. 164–166.

Рубцов А. Ф. Ассортимент дерев та чагарників для озеленення південного степу України / А. Ф. Рубцов, Н. О. Гавриленко // Вісті Біосферного заповідника "Асканія-Нова". – 2002. – Т. 4. – С. 63–81.

Рубцов А. Ф. Ассортимент растений для озеленения населенных пунктов южной сети УССР / А. Ф. Рубцов // Научн.-техн. бюл. УкрНИИЖ степных районов "Аскания-Нова". – 1987. – Вып. II. – С. 55–57.

Рубцов А. Ф. Деякі аспекти стратегії інтродукції деревних рослин у південний степ України / А. Ф. Рубцов, Н. О. Гавриленко // Бюл. Держ. Нікітського ботанічного саду. – 2003. – Вип. 88. – С. 102–106.

Рубцов А. Ф. Збереження та відновлення насаджень державного дендрологічного парку "Асканія-Нова" : Методичні рекомендації / А. Ф. Рубцов. – Асканія-Нова, 1999. – 49 с.

Рубцов А. Ф. Особливості робіт з інтродукції деревних рослин у південний степ України на сучасному етапі / А. Ф. Рубцов // Запорожский медицинский журнал. – 2008. – Т. 2, № 2. – С. 32–33.

Надійшла 25.03.2011 р.

Рекомендує до друку
В.М. Дерев'янку